

ADJEKTIIVIT

Adjektiivi eli laatusana **määrittää, millainen joku on**. Se taipuu pääsanansa suvussa ja luvussa.

un enfant --> un *petit* enfant
la maison --> la maison *blanche*

Muita substantiivin määrittelytapoja ovat esimerkiksi

- genetiivirakenteet: la maison *du voisin*
- relatiivilauseet: Les voitures *qui sont chères...*

Adjektiivit kirjoitetaan isoilla alkukirjaimilla,

- kun ne ovat osa erisnimeä:
Les Nations-**Unies**, La mer **Rouge**
- jos teoksen nimi alkaa adjektiivilla:
La **D**ivine Comédie

1. ADJEKTIIVIN SUKU JA LUKU

Adjektiivi taipuu yleensä **pääsan**an suvun ja luvun mukaisesti:

des films intéressants des rues intéressantes
Ce café est excellent. Cette soupe est excellente.

Adjektiivin feminiinimuoto

Maskuliinisukuisesta adjektiivista muodostetaan **feminiinimuoto** lisäämällä loppuun **-e** (samoin kuin substantiiveista).

un haut immeuble une haute maison
un cas commun une affaire commune

Jotta feminiinimuoto olisi ääntämykseltään tunnistettavissa samaksi adjektiiviksi kuin maskuliinimuoto, **saattaa sanan kirjoitusasu poiketa perussäännöstä**.

	<u>mask. muoto</u>	<u>fem. muoto</u>
<u>-l kahdentuu:</u>		
-el --> -elle	cruel	cruelle
-ul --> -ulle	nul	nulle
-eil --> -eille	pareil	pareille
huom!	gentil	gentille
<u>-n kahdentuu:</u>		
-ien --> -ienne	parisien	parisienne
-on --> -onne	bon	bonne
huom!	paysan	paysanne
huom!	malin	maligne

	bénin	bénigne
<u>-s voi kahdentua:</u>		
-s --> -sse	bas	basse
TAI	gris	grosse
-s --> -se	gris	grise
huom!	frais	fraîche
	tiers	tierce
<u>-t voi kahdentua:</u>		
-et --> -ette	net	nette
TAI		
-et --> ète	complet	complète
	secret	secrète
	discret	discrète
huom!	sot	sotte
<u>muita oikeinkirjoitusseikkoja:</u>		
-c --> -que	turc	turque
TAI	laïc	laïque
-c --> -che	blanc	blanche
	sec	sèche
huom!	grec	grecque
-er --> -ère	léger	legère
	cher	chère
-eur --> -euse	trompeur	trompeuse
TAI	menteur	menteuse
-eur --> -trice	conservateur	conservatrice
TAI	protecteur	protectrice
-eur --> -eure	inférieur	inférieure
	ultérieur	ultérieure
	majeur	majeure
-f --> -ve	actif	active
-g --> -gue	long	longue
-gu --> guë	aigu	aiguë
-x --> -se	peureux	peureuse
TAI	jaloux	jalouse
-x --> -sse	roux	rousse
TAI	faux	fausse
-x --> -ce	doux	douce
- ∅ --> te	favori	favorite
- ∅ --> de	esquimau	esquimaude
- ∅ --> se	andalou	andalouse

Adjektiivin feminiinin monikkoa käytetään vain, jos kaikki substantiivit ovat feminiinejä. Jos joukossa on yksikin maskuliininen sana, niin adjektiivista käytetään maskuliinimuotoa.

Les fraises et les myrtilles sont bonnes.

Les fraises, les myrtilles et les raisins sont bons.

Adjektiivin monikko

Adjektiivien monikko muodostetaan substantiivin tavoin **liittämällä** maskuliinin ja feminiinin **yksikkömuotoihin monikon tunnus -s**.

des jolis bébés, des couleurs vives

- **eau**-päätteisten maskuliinijadjektiivien monikon päätte on **-x**.

le beau jour --> les beaux jours

le nouveau vélo --> les nouveaux vélos

Suurimmalla osalla **-al** -päätteisistä adjektiiveista monikon päätte on **-aux**.

un jeu national --> des jeux nationaux

un geste théâtral --> des gestes théâtraux

Adjektiiveilla **bancal**, **fatal**, **natal**, **naval** ja **tonal** päätte on kuitenkin **-als**.

le pays natal --> les pays natals

Joillakin **-al** -päätteisillä adjektiiveilla **esiintyvät molemmat monikkomuodot (banal, final, glacial, marial)**.

des compliments banals

des mots banaux

Yksimuotoiset adjektiivit

Muutamit adjektiivit eivät taivu yksikön feminiinissä eivätkä monikossa.

angora *angora-*

prune *luumu*

ivoire *norsunluu-*

rococo *rokokoo-*

kaki *kakinvärinen*

rose *roosa*

pourpre *purppura*

Demi- *puoli*, **semi-** *puoli* ja **mi-** *keski/puoli* eivät taivu sijoittuessaan pääsanansa eteen.

une demi-heure, semi-automatique, mi-juillet

Pääsanana jälkeen **demi** taipuu.

une heure et demie

Väriä osoittavat **yhdysadjektiivit** eivät taivu pääsanana mukaan.

une robe bleu clair, les souliers brun foncé

les rideaux vert bouteille, une veste gris souris, jne.

Kaksimuotoiset adjektiivit

E-loppuisilla on **vain yksi muoto yksikössä ja monikossa.**

un jeune professeur	une jeune institutrice
des jeunes professeurs	des jeunes institutrices
un livre utile	une chose utile
des livres utiles	des choses utiles

Adjektiivit **châtain, chic ja snob** eivät taivu yksikössä, mutta saavat monikon tunnuksen.

Les femmes aux cheveux châtain sont chics.
Mes cousins américains sont snobs.

huom! Joissain yhdyssanoissa adjektiivi **grand** ei taivu kuin monikossa.

la grand-mère --> les grands-mères
la grand-route --> les grands-routes
la grand-tante --> les grands-tantes

Kolmimuotoiset adjektiivit

Adjektiivit, joiden **maskuliinin yksikkömuoto** päättyy konsonantteihin **-s, -z tai -x**, eivät saa **erillistä monikon päätettä**. Feminiinin yksikkö ja monikko ovat säännölliset.

l'été finlandais --> les étés finlandais
la victoire finlandaise --> les victoires finlandaises

un **vieux** livre --> des **vieux** livres
une vieille peinture --> des vieilles peintures

Nelimuotoiset adjektiivit

Ranskan kielen adjektiivit ovat yleensä nelimuotoisia, eli niillä on **erilliset maskuliinin ja feminiinin yksikkö- ja monikkomuodot**.

le vélo vert	la voiture verte
les vélos verts	les voitures vertes
un billet cher	une entrée chère
des billets chers	des entrées chères

Viisimuotoiset adjektiivit

Ranskan kielessä on viisi pääsanana eteen sijoittuvaa adjektiivia, joilla on **eri maskuliinimuodot konsonanttialkuisille pääsanoille sekä vokaalilla tai mykällä h:lla alkaville substantiiveille** (ranskan kieli pyrkii välttämään kahta vokaalia peräkkäin).

un **beau** tableau
un **bel** objet, un **bel** homme

Feminiinin yksikkömuoto saadaan lisäämällä **-le**.

MASK.	FEM.
beau / bel	belle
fou / fol	folle
mou / mol	molle
nouveau / nouvel	nouvelle
vieux / vieil	vieille

Adjektiivien maskuliinin monikko muodostetaan perusmuodon pohjalta.

beau --> beaux
fou --> fous
mou --> mous
nouveau --> nouveaux
vieux --> vieux

Feminiinin monikko saadaan normaalisti lisäämällä **-s** -päätte yksikkömuotoon:

belle --> belles
folle --> folles
molle --> molles
nouvelle --> nouvelles
vieille --> vieilles

2. ADJEKTIIVIN PAIKKA

Adjektiivi sijoittuu joko substantiiviin **eteen tai jälkeen**.

1. **Substantiivin eteen** sijoittuvat muutamat **yleisesti käytetyt, yleensä lyhyet adjektiivit**. Seuraavassa taulukossa ovat yleisimmät pääsanana eteen sijoittuvat adjektiivit. Taulukosta ilmenee adjektiivien keskinäinen järjestys, jos pääsanaa edeltää useampi adjektiivi (tavallisimmin kaksi adjektiivia).

	järjestys- luvut:					
<i>artikkeli</i>	(premier	nouveau	mauvais	gros	SUBS-	<i>muu ad-</i>
<i>TAI</i>	deuxième)	jeune	faux	grand	TAN-	<i>jektiivi</i>
<i>pronomini</i>		vieux	bon	petit	TIIVI	<i>TAI</i>
	autre	vrai	beau	haut		<i>muu</i>
	dernier		joli	long		<i>määre</i>
	nombreux		vilain			

la belle petite maisonnette de campagne

mon premier ami français

Adjektiivit **vrai, grand** ja **petit** sijoittuvat yleensä pääsanan eteen, jolloin niillä on kuvaannollinen merkitys. Pääsanana jäljessä merkitys on konkreettisempi. (ks. kohta 3.)

Jos adjektiivia määrittää adverbi, niin koko rakenne sijoittuu useimmiten pääsanana jälkeen.

une jolie femme --> une femme vraiment jolie

un petit homme --> un homme trop petit

2. Pääsanana jälkeen sijoittuvat **monitavuiset adjektiivit**, sekä adjektiivit, jotka **tarkentavat pääsanana ominaispiirrettä tai henkilöllisyyttä**. Ne ilmaisevat mm.

- **väriä ja muotoa**

la table ronde et jaune

- **maantieteellisiä alueita ja kansallisuuksia**

le climat tropical, une voiture japonaise

- **uskontoa**

la fête catholique, l'église orthodoxe

- **hallintoa ja politiikkaa**

une réunion ministérielle, le parti libéral

- **taiteita, tieteitä ja tekniikkaa**

le style gothique, les sciences humaines, l'énergie nucléaire

Pääsanana jälkeen sijoittuvat myös **partisiipit**:

un film intéressant, la porte ouverte

3. Jotkut adjektiivit voivat sijoittua **joko pääsanana eteen tai taakse**. Substantiivin jälkeen sijoittuessaan adjektiivilla on **perusmerkitys**. Kun se sijoittuu **pääsanana eteen**, merkitys on **kuvainnollisempi, abstraktimpi**.

brave	<i>un homme brave</i> <i>rohkea mies</i>	<i>un brave homme</i> <i>kunnon mies</i>
certain	<i>un avis certain</i> <i>varma mielipide</i>	<i>un certain avis</i> <i>eräs tietty mielipide</i>
cher	<i>une maison chère</i> <i>kallis talo</i>	<i>ma chère maison</i> <i>rakas taloni</i>
dernier	<i>le dernier jour</i> <i>viimeinen päivä</i>	<i>la semaine dernière</i> <i>viime viikolla</i>
	(adj. merk. pääsanana ed. konkr. kuin pääsanana jälj.)	
dur	<i>une matière dure</i> <i>kova aine</i>	<i>un dur métier</i> <i>raskas/kova ammatti</i>
grand	<i>un homme grand</i>	<i>un grand homme</i>

	<i>isokokoinen mies</i>	<i>suurmies</i>
pauvre	la femme pauvre	la pauvre femme
	<i>köyhä nainen</i>	<i>naisraukka</i>
petit	les soldats petits	nos petits soldats
	<i>pienikok. sotilaat</i>	<i>meidän pikku sotilaat</i>
propre	un pantalon propre	mon propre pantalon
	<i>puhtaat housut</i>	<i>minun omat housuni</i>

Muutamit adjektiivit voivat saada lisämääreitä, jotka liittyvät adjektiiviin preposition välityksellä.

Je suis fier.

Je suis fier de toi.

Adjektiivin merkitys voi tällöin olla kuvaannollinen.

Il est fort.

Il est fort en anglais.

3. ADJEKTIIVIN VERTAILU

Positiivi

Adjektiivin positiiviasete tarkoittaa **perusmuotoa**. Adjektiivia ei verrata.

Notre enfant est sage.

Komparatiivi

Komparatiiviasetetta käytetään, kun **pääsanaa verrataan** adjektiivin ilmaiseman ominaisuuden suhteen.

1. Jos adjektiivin ilmoittamaa **laatua** on verrattavilla **yhtä paljon**, se voidaan ilmaista rakenteella

aussi yhtä	adjektiivi	(que)
-------------------	-------------------	--------------

Mon père est **aussi grand que** moi.

Nous sommes **aussi grands**.

2. Kun verrattavaa laatua on **enemmän (ylenevä komparatiivi)**, se ilmaistaan rakenteella

plus enemmän	adjektiivi	(que)
---------------------	-------------------	--------------

Je suis **plus timide que** toi.

Ils sont **plus riches que** nous.

3. Kun verrattavaa laatua on **vähemmän (aleneva komparatiivi)**, se ilmaistaan rakenteella

moins <i>vähemmän</i>	adjektiivi	(que)
---------------------------------	-------------------	--------------

Sophie est **moins grande que** Valérie.
Son vocabulaire est **moins compliqué que** le tien.

Jos vertailtava adjektiivi toimii attribuuttina, seuraa se pääsanaa.

M. Durand est un homme aussi timide que moi.
Annie porte une robe plus chic que nous.
J'ai acheté une voiture moins rapide...

Que-konjunktion ilmaisema vertailukohtaa ei välttämättä lauseessa ilmaista. Se on kuitenkin ymmärrettävissä lauseesta.

Faites un discours moins long (que la dernière fois/ que les autres).

Ils sont **deux/dix/cent fois** plus riches que nous. *He ovat kaksi/kymmenen/sata kertaa rikkaampia kuin me.*

Superlatiivi

Superlatiivimuoto osoittaa, että adjektiivin ilmaisemaa laatua on pääsanalla eniten. Se muodostetaan lisäämällä komparatiivimuotoon määräinen artikkeli.

le, la, les	plus moins	adjektiivi	(de (la), du, des, parmi)
--------------------	-----------------------------	-------------------	--

Je suis le plus timide de tous.
Sophie est la moins grande des filles...
Ils sont les plus riches du monde.

Vertailun kohdetta ei aina mainita.

Je suis le plus timide.

Kun adjektiivi on pääsanana attribuutti, niin artikkelilla varustettu superlatiivimuoto yleensä seuraa pääsanaa.

Le train le plus rapide en France s'appelle le TGV.
Il est l'homme le plus heureux.
Le terroristes sont **des criminels les plus dangereux** du monde.

Joidenkin adjektiivien vertailumuodot voivat myös edeltää pääsanaa (meilleur, moindre, pire), jolloin superlatiivimuodolla ei ole erillistä määräistä artikkelia.

le meilleur ami, le moindre bruit, les pires gauchemars

Määräistä artikkelia ei superlatiivimuodon edessä kuitenkaan ole, kun substantiivia edeltää possessiivipronomini.

Mon plus beau livre est disparu.

Mes meilleurs vœux!

Synteettiset vertailumuodot

Seuraavat vertailuasteet muodostetaan synteettisesti (tosin adjektiiveista **mauvais** ja **petit** on käytössä myös analyttiset vertailuasteet).

<u>POS.</u>		<u>KOMP.</u>	<u>SUP.</u>
bon		meilleur	le meilleur
bonne		meilleure	la meilleure
mauvais	pire/plus mauvais	le pire/	le plus mauvais
mauvaise	pire/plus mauvaise	la pire/	la plus mauvaise
petit		moindre/plus petit	le moindre/le plus petit
petite		moindre/plus petite	la moindre/la plus petite

Ranskan kielessä on joitakin adjektiiveja (yleensä uuslainoja latinasta), jotka ovat jo perusmuodoltaan komparatiiveja.

antérieur(e)

postérieur(e)

extérieur(e)

intérieur(e)

supérieur(e) (+à)

inférieur(e)

majeur(e)

mineur(e)

aîné(e)

cadet(te)

tai superlatiiveja

minime, ultime, extrême, suprême, jne.

Absoluuttinen superlatiivi

Laatua voidaan korostaa käyttämällä adjektiiviin yhteydessä adverbia. Jos lisätty adverbi on voimakkaan korostava, käytetään rakenteesta nimeä **absoluuttinen superlatiivi**.

Il est très riche.

un homme bien/fort riche

un homme extrêmement riche, jne.

Laatua ilmaisevia adverbeja voidaan liittää myös vertailumuotoihin (assez, très, bien, beaucoup, jne.).

Ce travail est beaucoup plus dangereux que celui que je faisais avant.

Jos verrataan useampaa adjektiivia, niin vertailusana toistetaan jokaisen adjektiivin edessä.

*Elle est **plus** énergique et **plus** intelligente que moi.*